

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки магістра
спеціальності 103 Науки про Землю,
освітньо-професійної програми Гідрологія

Силабус **переддипломної практики** підготовки магістра, галузі 10 Природничі науки, спеціальності 103 Науки про Землю, освітньо-професійної програми Гідрологія

Розробник: Фесюк В. О., завідувач кафедри фізичної географії, д. г. н., проф.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Нетребчук І. М.

Силабус переддипломної практики затверджений на засіданні кафедри фізичної географії

протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

Фесюк В. О.

I. Опис освітнього компоненту

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 103 Науки про Землю Освітня програма Гідрологія Освітній рівень Магістр	Рік навчання – 2
Кількість годин/кредитів 210/7		Семестр – 3
		Консультації – 14 год
		Самостійна робота – 196 год
		Форма контролю: залік

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 103 Науки про Землю Освітня програма Гідрологія Освітній рівень Магістр	Рік навчання – 2
Кількість годин/кредитів 210/7		Семестр – 3
		Консультації – 14 год
		Самостійна робота – 196 год
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Викладач	Фесюк Василь Олександрович
Науковий ступінь	Доктор географічних наук
Вчене звання	Професор
Посада	Завідувач кафедри фізичної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Фесюк_Василь_Олександрович
Телефон	+380996356494
e-mail	vasyl.fesyuk.@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен вівторок 13.25-14.45, аудиторія С-609
Дистанційний курс на платформі Moodle	

III. Опис освітнього компоненту

1. Анотація освітнього компоненту

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою за спеціальностями 103 Науки про Землю і 106 Географія. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного

обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти відповідних спеціальностей для другого (магістерського) освітнього рівня.

2. Пререквізити

- кількісні методи в географії (фахові компетентності: оволодіння принципами побудови моделей структури та динаміки геосистем, їх типами та класами, здатність до розробки конкретних модельних рішень, вироблення вміння застосовувати розроблені моделі для оцінки, аналізу та прогнозу сучасного екологічного стану);
- концепції сучасного природознавства (здатність розуміти суть і використовувати зміст найважливіших теорій та концепцій географічної науки, здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем географії);
- методологія і організація наукових досліджень (здатність застосовувати методи теоретичного й практичного рівня пізнання для формування власної цілісної світоглядної картини світу, систематизації й узагальнення знань про розвиток природничих ідей);
- сучасні інформаційні технології в професійній діяльності (здатність застосовувати розрахункові можливості сучасних персональних комп'ютерів та пакетів прикладних програм для проведення наукових досліджень з метою аналізу та оцінки залежностей між географічними явищами та процесами);
- просторовий аналіз (здатність аналізувати просторові закономірності розподілу явищ та процесів, що відбуваються у геосферах, виявляти тенденції, розробляти рекомендації по оптимізації просторової структури);
- управління природоохоронною діяльністю (здатність аналізувати, оцінювати та розробляти управлінські рішення в галузі раціонального використання та охорони природних ресурсів);
- водне господарство України (здатність аналізувати, оцінювати сучасний стан використання водних ресурсів, виявляти реальні та потенційні водогосподарсько-екологічні проблеми та розробляти заходи раціонального використання поверхневих і підземних вод для різних галузей економіки, охорони вод і боротьби з їх шкідливою дією).

3. Метою переддипломної практики є отримання комплексного уявлення щодо наукових досліджень галузі наук про Землю та географії, вивчення поглиблених практичних навичок роботи в одному з обраних студентом підрозділів; збір та аналіз практичного матеріалу для написання звіту з практики та магістерської роботи.

Завдання переддипломної практики:

- оволодіння новітніми технологіями, навичками роботи на одному з робочих місць в організаціях та установах, що займаються питаннями використання природних ресурсів, охорони природи, органах місцевої влади;
- отримання цілісного уявлення про роботу організації, підприємства, установи, в якому відбувається практика, вивченню функціональної взаємодії їх підрозділів;
- набуття навичок самостійного вирішення задач, які стоять перед штатними працівниками;
- закріплення і поглиблення знань, отриманих в період проходження виробничої практики.;
- збір практичного та нормативно-довідкового матеріалу для написання магістерської роботи.

4. Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання здобувачі набудуть такі компетентності:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при вивченні геосфер (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу

міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, невизначеності умов та вимог.

Загальні

ЗК 1. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації.

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові

ФК 1. Розуміння необхідності дотримання норм авторського і суміжних прав інтелектуальної власності; сприйняття державної та міжнародної систем правової охорони інтелектуальної власності.

ФК 2. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

ФК 3. Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку.

ФК 4. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

ФК 5. Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ.

ФК 6. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

5. Зміст та організація проведення переддипломної практики

Переддипломна практика є необхідною складовою частиною вивчення навчального курсу. Передбачається проходження студентами практики в організаціях та установах, що займаються питаннями використання природних ресурсів, охорони природи, органах місцевої влади.

Для написання студентами магістерської роботи необхідне поєднання теоретичних аспектів з обраної теми дослідження та практичних на прикладі діючих суб'єктів господарювання та управління, можливістю впровадження та практичного застосування запропонованих заходів з теми дослідження.

Переддипломна практика є логічним завершенням усіх видів практики і є необхідною для завершення практичної підготовки висококваліфікованих фахівців галузі наук про Землю.

Під час проходження практики студенти повинні вчасно дотримуватись правил охорони праці та техніки безпеки.

6. Види індивідуальних завдань

Кожен студент отримує індивідуальні завдання, яке повинен вчасно та якісно виконати і оформити відповідно до вимог. Індивідуальне завдання співпадає з темою кваліфікаційної бакалаврської роботи.

7. Вимоги до звіту про проходження практики

Основним документом, що свідчить про виконання студентом програми переддипломної практики, є звіт. Зміст звіту повинен розкривати знання і уміння студента, набуті ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики. Звіт має

відображати результати теоретичної та практичної діяльності студента впродовж практики. Звіт складається індивідуально кожним студентом і має бути структурованим. Звіт оформляється згідно вимог.

8. Оцінювання результатів практики

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Оцінювання огляду джерел інформації та результатів досліджень: <ul style="list-style-type: none"> – ступінь розкриття практичних аспектів діяльності організацій та установ, що займаються питаннями використання природних ресурсів, охорони природи, органів місцевої влади; – логічний взаємозв'язок викладеного матеріалу; – наочність та якість ілюстративного матеріалу; – ступінь самостійності проведеного дослідження; – відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням. 	60
2. Оцінювання оформлення звіту: <ul style="list-style-type: none"> – відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам; – наявність у додатках до звіту самостійно складених документів; – наявність у додатках документів від підприємств, що підтверджують аргументованість зроблених висновків у звіті з практики. 	15
3. Оцінювання захисту звіту з практики: <ul style="list-style-type: none"> – вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження у відповідності до програми практики; – повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії змістом роботи; – рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження. 	25
Сума балів	100

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з практики. Студент зобов'язаний відвідувати практику, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути толерантним, доброзичливим, виваженим у спілкуванні зі студентами та викладачами, уважним та дотримуватися дисципліни та часових (строкових) параметрів навчального процесу. Недопустимо: пропуски та запізнення; плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання.

Політика щодо академічної доброчесності. Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної доброчесності. Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань; надання достовірної інформації про результати власної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Вимоги до академічної доброчесності регламентуються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки» (<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання практики відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Шкала оцінювання

Оцінка проходження переддипломної практики складається із суми балів, які виставляються комісією на основі розгляду змісту звіту про практику та за підсумком усного захисту перед комісією основних положень, які входять до програми практики. Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студента, набутих на практиці, встановлюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Підсумковий контроль

За результатами переддипломної практики проводиться залік, який відбувається відкрито перед членами комісії. Атестація за підсумками практики проводиться на підставі звіту, оформленого відповідно до встановлених вимог.

Переданий на кафедру звіт перевіряється керівником практики від кафедри. Якщо за результатами перевірки звіту виявлено його відповідність вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією шляхом здійснення напису на титульному аркуші «до захисту» безпосереднім керівником та завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам, звіт направляється на доопрацювання студенту із здійсненням напису на титульному аркуші «на доопрацювання» безпосереднім керівником, що завіряється його підписом з позначенням дати здійснення підпису.

За результатами перевірки звіту керівник практики від кафедри визначає оцінку, з якою звіт рекомендується до захисту перед комісією. Оцінка керівника практики носить рекомендаційний характер і не є обов'язковою оцінкою захисту для комісії.

Після перевірки поданого звіту керівником практики від кафедри і при наявності позитивної оцінки, звіт з практики публічно захищається студентом на кафедрі перед комісією, яка складається з викладачів (не менше двох) відповідної кафедри.

Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання звіту з практики, якості підготовленого звіту, виконання індивідуального завдання, рівня знань та рівня захисту студента.

VII. Рекомендована література Методичне забезпечення курсу

1. Мельничук М. М., Павловська Т. С., Тарасюк Н. А., Фесюк В. О. Навчально-методичні рекомендації до написання й оформлення магістерських робіт зі спеціальностей 106 Географія (освітня програма: Фізична географія), 103 Науки про Землю (освітня програма: Гідрологія). Луцьк, 2017. 92 с.

Основна

1. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Словенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навч. посіб. К.: Лібра, 2004. 240 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2002. 480 с.
3. Єріна А. М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. К.: Центр навч. літ., 2004. 212 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
6. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.

Додаткова

1. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник. К.:Лібра, 2003. 116 с.
2. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень. К.: 2000. РНКЦ «ДІНІТ», 2000. 259 с.
3. Сучасний екологічний стан та перспективи екологічно безпечного стійкого розвитку Волинської області: колективна монографія / за ред. В. О. Фесюка. К.: ТОВ «Підприємство «Ві Ен Ей», 2016. 316 ст.
4. Фесюк В.О., Білов А.С. Екологічні проблеми м. Дубно Рівненської області та шляхи їх вирішення. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. 2019. №16. С. 55-60.
5. Фесюк В.О., Деркач Д.О. Оцінка ефективності реалізації заходів сталого розвитку у екологічній сфері Маневицького району Волинської області. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. 2018. № 15. С. 66-70.
6. Фесюк В.О., Демчук К.А. Екологічна складова сталого розвитку Локачинського району. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. 2018. № 15. С. 70-75.
7. Фесюк В.О., Харитонюк В.П. Особливості сучасного екологічного стану Ковельського району. *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. 2018. № 15. С. 75-80.
8. Черней С.В., Фесюк В.О. Екологічна безпека м. Луцька та перспективи її підвищення. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. 2019. № 2(47). С. 138-146. DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.19.3.17>
9. Фесюк В. О., Сидорчук В. С. Антропогенний вплив як чинник формування геоекологічного стану басейну р. Цир. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. № 1 (випуск 48). 2020. С. 120–129.
10. Фесюк В. О., Волошин І. П. Екологічний стан басейну р. Стохід та заходи для його поліпшення. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. № 2 (випуск 49). 2020. С. 147–155.
11. Фесюк В. О., Полянський С. В., Гловацька І. В. Заходи поліпшення екологічного стану Люблинецької ОТГ. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. № 2 (випуск 49). 2020. С. 140–147.
12. Фесюк В. О., Полянський С. В., Гуда В. В. Поліпшення екологічного стану Теремнівських ставків. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: географія. № 2 (випуск 51). 2021. С. 136–145